

UDC (УДК) 349.504
JEL Classification: K 19; K 32; Q 28; Q 38

Гобела Володимир Володимирович,

кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри менеджменту
Львівського державного університету внутрішніх справ
(Львів, Україна)
e-mail: vvgobela@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-7438-2329

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ЯК БЕЗПЕКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. Обґрунтовано актуальність проблеми правового забезпечення екологізації як засобу забезпечення економічної безпеки держави. Розкрито суть екологізації як безпекової діяльності. Наведено визначення теоретичного змісту екологізації як діяльності та розкрито сутність процесу правового забезпечення екологізації. Встановлено головні сфери застосування екологічного права та складові екологічних правовідносин. Проаналізовано особливості вітчизняного правового забезпечення екологізації та виокремлено основні його недоліки. Запропоновано головні напрями вдосконалення правового забезпечення екологізації як безпекової діяльності.

Ключові поняття: екологізація, екологічні правовідносини, правове забезпечення, екологічне право.

Hobela Volodymyr,

PhD (Economics),
Senior Lecturer of the Management Department,
Lviv State University of Internal Affairs
(Lviv, Ukraine)
e-mail: vvgobela@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-7438-2329

DIRECTIONS OF IMPROVING THE LEGAL SUPPORT OF GREENING AS A SECURITY ACTIVITY

Abstract. Nowadays, ensuring the economic security of the state seems impossible without taking into account the requirements of the environment and counteracting environmental threats. The formation of several environmental threats requires appropriate activities to prevent, identify, eliminate and restore losses, which outlines the safe nature of greening as an activity. Accordingly, the analysis of the legal support of greening as a safety activity and ways to improve it is a relevant area of modern research.

The purpose of this research is to carry out the theoretical analysis of the legal support of greening as a security activity and to develop basic ways to improve it.

To implement the research methods of theoretical analysis and generalization, induction, and deduction were used.

The essence of greening as a safety activity is revealed. The definition of greening as an activity is given and the essence of the process of legal support of greening is revealed. The spheres of application of ecological law and components of ecological legal relations are established. Peculiarities of domestic legal support of greening are analysed. The positive trends regarding the codification of norms and harmonization of national legislation with international law and EU environmental law are emphasized. Several problematic provisions of the legal provision of greening have also been singled out.

It has been established that greening is a security activity aimed at counteracting environmental threats to the economic security of the state by preventing, identifying, eliminating threats and restoring the environment. An important direction of regulation of ecological relations has been formed by public control over the state of the ecological system and stimulation to the implementation of greening processes by paying in favour of citizens penalties for violating their right to a safe environment. As a result of theoretical analysis, ways to

improve the legal support of greening are proposed, which will contribute to the intensification of greening as a security activity and ensuring the economic security of the state.

Key concepts: greening, legal relations, legal support, environmental law.

DOI 10.32518/2617-4162-2021-1-140-145

Вступ

Результатом недбалої діяльності людини протягом минулих століть є зростання антропогенного навантаження на довкілля та формування глобальних екологічних проблем. Незважаючи на всі переваги науково-технічного розвитку, його наслідки створюють передумови для погіршення стану довкілля і суттєво порушують рівновагу між економічною та екологічною системами. Результатом цього є збільшення кількості техногенних аварій і катастроф, наслідком яких є значні економічні й екологічні збитки. Водночас обсяги державного фінансування процесів екологізації економіки є доволі мізерними, що погіршує стан екологічної системи та сприяє посиленню екологічних загроз. Беручи до уваги всі обставини, забезпечення економічної безпеки держави видається можливим тільки з урахуванням екологічних інтересів і розробленням заходів протидії екологічним загрозам.

Значна кількість екологічних загроз потребує відповідних заходів щодо попередження, виявлення та усунення цих загроз, а також відновлення довкілля, що окреслює безпекову сутність екологізації як діяльності. Водночас протидія екологічним загрозам видається можливою за умови формування ефективної системи правового забезпечення екологізації. Відповідно аналіз цієї системи та розроблення шляхів її вдосконалення є перспективним напрямом сучасних досліджень, що обумовлює актуальність обраної теми.

Проблематика правового забезпечення екологізації та екологічної безпеки, реалізації екологічної політики розглядалася у наукових працях таких дослідників, як В. І. Андрейцев [1], М. В. Андрієнко, В. С. Шако [2], В. О. Аніщенко [3], Н. В. Барбашова [4], А. П. Гетьман, М. В. Шульга [5], В. І. Книш [6], В. М. Комарницький [7], М. М. Микієвич [8], Т. К. Оверковська [9], М. А. Хвесик [10], О. М. Хімич [11], Ю. С. Шемшученко [12].

Дослідження сутності й особливостей безпекової діяльності висвітлені у працях С. І. Мельника, П. Я. Пригунова, В. І. Франчука [13], Я. С. Піцур [14] та ін.

Мета статті – здійснення теоретичного аналізу системи правового забезпечення екологізації як безпекової діяльності та запропонування способів її вдосконалення.

1. Аналіз теоретичних і правових засад екологізації як безпекової діяльності

Зважаючи на кризовий стан довкілля, важливого значення набуває узгодження інтересів економічної та екологічної систем, оскільки активний економічний розвиток спричинив зростання кількості глобальних екологічних загроз. Виникає нагальна потреба в розробленні заходів попередження, виявлення та усунення екологічних загроз і відновлення суспільних втрат. Погоджуємося із думкою науковців [13], що така діяльність ідентифікується як безпекова, оскільки безпекова діяльність – це форма сприйняття безпекової дійсності, яка передбачає реалізацію активних дій, що ґрунтуються на безпековій культурі [13]. Своєю чергою, екологізацію слід розглядати як набір дій і засобів для протидії екологічним загрозам. Отже, в системі економічної безпеки держави екологізація є безпековою діяльністю, що передбачає протидію екологічним загрозам і подолання конфлікту цілей між екологічними й економічними системами, що сприяє забезпеченню екологічно безпечного економічного розвитку. Так актуалізується правове забезпечення екологізації як безпекової діяльності, що є основою забезпечення економічної безпеки держави.

Теоретичний аналіз правових засад екологізації потрібно здійснити в аспекті регулювання екологічних правовідносин. Оскільки екологізація спрямована на забезпечення економічної та екологічної безпеки, вдосконалення системи охорони довкілля та його відтворення. Правове забезпечення екологізації має на меті забезпечення попередження, виявлення та усунення екологічних загроз і відновлення довкілля. Система правових норм, яка регулює відносини, що виникають при взаємодії економічних суб'єктів та екологічної системи, називається екологічним правом. Відповідно екологічні правовідносини – це суспільні відносини, що регулюються екологічним правом.

Складовими екологічних правовідносин можна вважати: природоохоронні правовідносини; правовідносини з природокористування; правовідносини із забезпечення екологічної безпеки; антропоохоронні правовідносини [3].

Проте, якщо екологізацію розглядати як безпекову діяльність (процес трансформації економічних, суспільних, політичних процесів

на екологічно прийнятні та безпечні) [15], то правове забезпечення екологізації буде представлено не тільки екологічними правовідносинами, а й усіма правовідносинами, що виникають під час здійснення заходів щодо попередження, виявлення та усунення екологічних загроз та відновлення стану довкілля. Зокрема, економічний інструментарій екологізації належить до сфери економічних правовідносин, оскільки сприяє попередженню та усуненню екологічних загроз. Саме тому норми екологічного права поділяють на:

- галузеві (охорона об'єктів природи, наприклад, лісів – лісовий кодекс);
- комплексні (охорона, використання та відтворення природних комплексів);
- екологізовані (норми інших галузей права, що здійснюють вплив на процеси охорони, використання та відтворення довкілля) [3].

Отож правове забезпечення екологізації як безпекової діяльності складають нормативно-правові акти, що сприяють забезпеченню екологічної безпеки, шляхом попередження, виявлення, усунення екологічних загроз та відновлення втрат екологічної системи за допомогою правових, адміністративних і економіко безпекових засобів впливу на екологічну систему. Підсумовуючи результати теоретичного аналізу, можна зробити висновок, що правове забезпечення екологізації – це процес екологізації законодавства. Відповідно екологізація законодавства – це процес перетворення різних галузевих норм права на норми екологічного права з метою попередження, виявлення, усунення екологічних загроз та відтворення довкілля. Тобто цей процес передбачає збільшення кількості екологізованих норм права.

2. Система правового забезпечення екологізації в Україні

Правове забезпечення екологізації на національному рівні представлено екологічним правом України. Отож погоджуємось із думкою Ю. Шемшученка стосовно того, що екологічне право надає екологічній політиці формальну визначеність і обов'язковість [12], оскільки результатом екологізації є збалансована й ефективно діюча еколого-економічна система. Тому екологічне право – це самостійна галузь права, що регулює екологічні відносини, які виникають у процесі взаємодії економічних суб'єктів та довкілля з метою забезпечення протидії екологічним загрозам.

Сумніви щодо самостійності екологічного права розвіює В. М. Комарницький, стверджуючи про наявність власного предмета регулювання й особливих завдань, які не можуть бути

вирішені іншими галузями права, окрім екологічного. Тобто забезпечення права людини на безпечне довкілля, збереження біологічного різноманіття, сталого природокористування тощо [7].

Вітчизняні нормативно-правові акти містять розділи, що стосуються прав та обов'язків природокористувачів, повноважень державних органів стосовно управління і контролю у сферах екологічних відносин, урегулювання спорів, відповідальності за правопорушення тощо. Варто зазначити, що є певні відмінності, які зумовлені значними розбіжностями в особливостях предмета й об'єкта правового регулювання. Тобто розбіжності, що пов'язані з правилами користування землею, водними ресурсами, лісами і надрами та механізмом їх виконання. Проте вітчизняне законодавство не є досконалим у цьому аспекті та потребує більшої оптимізації і раціоналізації [12].

Важливого значення для правового забезпечення екологізації як безпекової діяльності набувають норми, що мають попереджати екологічні правопорушення. Тобто протиправні дії або бездіяльність, що може становити екологічну загрозу та спричинити заподіяння екологічної та економічної шкоди й спричиняє порушення екологічних прав громадян та інших суб'єктів правовідносин [11]. Очевидним є те, що значно простіше й економічно доцільніше попереджати екологічні проблеми, ніж боротися з їх наслідками та відтворювати довкілля. Тому профілактика екологічних правопорушень є одним із найважливіших заходів щодо забезпечення екологічної безпеки [4]. Загалом екологічні правопорушення розглядаються в таких сферах, як природокористування, охорона навколишнього природного середовища та забезпечення безпеки [6].

Важливе місце в системі екологічного права посідає Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища». Цей закон визначає основні права громадян України в сфері природокористування. Зокрема, право кожного громадянина на безпечне для його життя та здоров'я навколишнє природне середовище [17]. Попри те, що ці права передбачені, цим законом не визначений спосіб і механізм їх реалізації. Відповідно зазначені права здебільшого не реалізуються громадянами України. Хоча, на нашу думку, це є важливим напрямом регулювання екологічних відносин шляхом громадського контролю за станом екологічної системи та стимулювання до здійснення процесів екологізації за рахунок сплати на користь громадян штрафних виплат за порушення їх права на безпечне довкілля.

Можна зробити висновок, що виконання норм Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» є важливим елементом у забезпеченні екологічної безпеки держави. Однак слід більш ретельно стежити за тим, як виконуються окремі норми цього закону і чи виконуються вони взагалі.

3. Напрями вдосконалення системи правового забезпечення екологізації як безпекової діяльності

Підсумовуючи результати дослідження, вважаємо, що правове забезпечення екологізації як безпекової діяльності потребує вдосконалення. Насамперед правове забезпечення формування економічного інструментарію екологізації, що передбачає внесення поправок до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», а саме ст. 48:

- визначити перспективні види діяльності, що потребують державної підтримки у вигляді пільгового кредитування та передбачити механізм правового регулювання такої діяльності;
- розширити та деталізувати перелік заходів і видів діяльності, щодо яких доцільно застосовувати заходи економічного стимулювання, зокрема визначити пільгові ставки оподаткування, ставки прискореної амортизації природоохоронних фондів тощо.

Важливим аспектом екологізації законодавства є вдосконалення системи реалізації правових норм, що стосуються захисту екологічних прав громадян. Адже це надзвичайно важливий напрям забезпечення екологізації та протидії екологічним загрозам у міжнародному екологічному праві. Законодавчими актами обумовлюється наявність екологічних прав громадян та їхній захист, проте не передбачається конкретний механізм реалізації зазначених прав [8]. Отож необхідно поліпшити механізм реалізації екологічних прав громадян. Ідеться про усунення бар'єрів для громадян щодо захисту своїх екологічних прав у судових і правоохоронних органах, щодо отримання своєчасного доступу до інформації стосовно стану та обсягів забруднення довкілля тощо. Для цього пропонуємо:

- сформувати алгоритм і механізм забезпечення вільного доступу жителів міст та ОТГ (якщо прогнозована екологічна шкода матиме поширення в межах території ОТГ), областей (якщо прогнозована екологічна шкода матиме поширення в межах значної частини території області) до громадського та загальнонаціонального (якщо прогнозована екологічна шкода матиме поширення в межах території двох і більше суміжних областей) обговорення щодо оцінки еколо-

гічного впливу (Закон України «Про оцінку впливу на довкілля»);

- розширити повноваження екологічного аудитора та рівень його відповідальності за проведення необ'єктивної оцінки екологічного впливу на довкілля (Закон України «Про екологічний аудит»);

- встановити відповідальність за порушення планових показників оцінки екологічного впливу залежно від рівня відхилення від фактичних значень.

Важливим напрямом інтенсифікації екологізації як функції економічної безпеки держави є вдосконалення економічного інструментарію екологізації. В результаті здійсненого аналізу виокремлено пріоритетні напрями його розвитку, а саме:

- вдосконалення системи оподаткування та митного регулювання з метою обмеження виробництва та споживання товарів, що завдають екодеструктивного впливу на довкілля;

- зниження загального рівня сукупного попиту на товари шляхом підвищення екологічної культури та свідомості споживачів;

- вдосконалення системи фінансово-кредитного забезпечення процесів екологізації;

- розроблення інноваційних ринкових методів регулювання попиту на продукцію з урахуванням її екологічності;

- застосування економіко-безпекового інструментарію для забезпечення соціально-психологічних методів впливу на екологізацію.

Видається необхідним удосконалення норми щодо відповідальності за екологічні правопорушення, а саме посилення відповідальності, зокрема кримінальної, за вчинені правопорушення.

Доцільно також здійснити систематизацію екологічного законодавства, сформувавши Екологічний кодекс України. Погоджуємось із твердженням В. А. Андрейцева, що «Екологічний кодекс» не обов'язково повинен бути актом кодифікації, він може бути актом спорідненої консолідації [1]. Тобто зведення декількох нормативно-правових актів в один без суттєвої зміни їх змісту. Відповідно пропонується прийняти низку поправок щодо вдосконалення та гармонізації нормативно-правових актів у сфері екологічних відносин та здійснити їх консолідацію, здійснити систематизацію екологічного законодавства шляхом прийняття «Екологічного кодексу України».

Висновки

У результаті здійсненого теоретичного аналізу системи правового забезпечення екологізації встановлено, що екологізація як безпекова діяльність має на меті протидію екологічним

загрозам для економічної безпеки держави шляхом попередження, виявлення та усунення загроз. Її важливість обумовлена низкою наявних екологічних проблем. Відповідно, правове забезпечення екологізації як безпекової діяльності відіграє важливу роль у процесі забезпечення економічної та національної безпеки держави.

У системі екологічного права України виявлено наявність позитивних тенденцій стосовно кодифікації норм і гармонізації національного законодавства й міжнародного права та екологічного права ЄС. Проте виявлено також низку недоліків вітчизняного екологічного законодавства, зокрема значна кількість норм екологічного права є доволі узагальненою та не конкретизованою, екологічне законодавство передбачає поняття екологічних прав та їх захист, але не передбачається конкретний механізм реалізації зазначених прав.

Результатом дослідження є формування способів удосконалення правового забезпечення екологізації як безпекової діяльності. До зазначених способів належать: удосконалення правового забезпечення формування економічного інструментарію екологізації; вдосконалення системи реалізації правових норм, які стосуються захисту екологічних прав громадян; посилення відповідальності за екологічні правопорушення, зокрема кримінальної; здійснення систематизації екологічного законодавства шляхом формування Екологічного кодексу України.

Напрями подальших наукових досліджень слід сконцентрувати на дослідженні шляхів формування та розбудови громадянського суспільства, правового забезпечення економічного розвитку економіки та інтенсифікації екологізації.

Список використаних джерел

1. Андрейцев В. І. Удосконалення екологічного законодавства: концептуальні засади. *Досвід і проблеми вдосконалення екологічного законодавства*: матеріали Міжнар. круглого столу, 14 груд. 2012 р. Дніпропетровськ. С. 5–27.
2. Андрієнко М. В., Шако В. С. Пропозиції щодо удосконалення нормативно-правового забезпечення реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 16. С. 72–79.
3. Аніщенко, В. О. Екологічне право : навч. посіб. Чернівці : Десна Поліграф, 2015. 263 с.
4. Барбашова Н. В. Екологічне право України : навч. посіб. Донецьк : Апекс, 2003. 392 с.
5. Гетьман А. П., Шульга М. В. Екологічне право України : підручник. Харків : Право, 2009. 328 с.
6. Книш В. І. Профілактика екологічних правопорушень у діяльності органів внутрішніх справ України. *Право і безпека*. 2010. № 5. С. 160–163.
7. Комарницький В. М. Екологічне право України : навч. посіб. Київ, 2006. 224 с.
8. Микієвич М. М. Європейське право навколишнього середовища : навч. посіб. Львів, 2004. 256 с.
9. Оверковська Т. К. Правові засади екологізації сільськогосподарського виробництва. *Аграрне право*. 2018. № 6. С. 136–141.
10. Хвесик М. А. Економіко-правове регулювання природокористування : колективна монографія. Київ : Кондор, 2004. 524 с.
11. Хімич О. М. Забезпечення екологічної безпеки адміністративно-правовими заходами, які застосовуються міліцією : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07. Київ, 2005. 18 с.
12. Шемшученко Ю. С. Екологічне право : підручник. Київ : Юридична думка, 2005. 848 с.
13. Франчук В. І. Економічна безпека: історичні аспекти та характеристика сутності. *Ефективна економіка*. 2019. № 8. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/8_2019/9.pdf (дата звернення: 11.10.2019).
14. Піцур Я. С., Гобела В. В. Теоретико-методологічний аналіз процесу формування оптимальної системи управління економічною безпекою суб'єктів господарювання. *Науковий вісник ЛьвДУВС*. 2018. № 1. С. 227–235.
15. Гобела В. В. Теоретичний аналіз екологізації як суспільно-економічного феномену. *Ефективна економіка*. 2019. № 6. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2019/44.pdf (дата звернення: 08.10.2019).
16. Конституція України : Закон України від 01.01.2020 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254#Text> (дата звернення: 25.12.2020).
17. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 26.06.1991 р. № 1264 XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
18. Кримінальний кодекс України : Закон України від 16.01.2020 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. 131 с.

References

1. Andreitsev, V. I. (2012). Udokonalennia ekolohichnoho zakonodavstva: kontseptualni zasady [Improving environmental legislation: conceptual framework]. *Dosvid i problemy vdokonalennia ekolohichnoho zakonodavstva: materialy Mizhnar. kruhloho stolu (Experience and problems of improving environmental legislation: materials Pannel discussions)*, 14 hrud. Dnipropetrovsk, 5–27 [in Ukr.].
2. Andriienko, M. V., & Shako, V. S. (2017). Propozytsii shchodo udokonalennia normatyvno-pravovoho zabezpechennia realizatsii derzhavnoi ekolohichnoi polityky na rehionalnomu rivni [Proposals for improving the regulatory and legal support for the implementation of state environmental policy at the regional level]. *Investytsii: praktyka ta dosvid (Investments: practice and experience)*, 16, 72–79 [in Ukr.].
3. Anishchenko, V. O. (2015). Ekolohichne pravo [Environmental law]. Chernihiv: Desna Polihraf (Chernihiv: Desna) [in Ukr.].
4. Barbashova, N. V. (2003). Ekolohichne pravo Ukrainy [Environmental law of Ukraine]. Donetsk: Apeks [in Ukr.].
5. Hetman, A. P., & Shulha, M. V. (2009). Ekolohichne pravo Ukrainy [Environmental law of Ukraine]. Kharkiv: Pravo [in Ukr.].
6. Knysh, V. I. (2010). Profilaktyka ekolohichnykh pravoporushen u diialnosti orhaniv vnutrishnikh sprav Ukrainy [Prevention of environmental offenses in the Ukraine Internal Affairs Agency's activities]. *Pravo i bezpeka (Law and security)*, 5, 160–163 [in Ukr.].
7. Komarnytskyi, V. M. (2006). Ekolohichne pravo Ukrainy [Economic law of Ukraine]. Kyiv [in Ukr.].
8. Mykiiievych, M. M. (2004). Yeropeiske pravo navkolyshnoho seredovyshcha [Environmental law of EU]. Lviv [in Ukr.].
9. Overkovska, T. K. (2018). Pravovi zasady ekolohizatsii silskohospodarskoho vyrobnytstva [Legal bases of agricultural greening]. *Ahrarne pravo (Agricultural law)*, 6, 136–141 [in Ukr.].
10. Khvesyk, M. A. (2004). Ekonomiko – pravove rehuliuвання pryrodokorystuvannya [Economic and legal regulation of nature management]. Kyiv: Kondor [in Ukr.].
11. Khimich, O. M. (2005). Zabezpechennia ekolohichnoi bezpeky administratyvno-pravovymy zakhodamy, yaki zastosovuiutsia militsiieiu [Ensuring environmental safety by administrative and legal measures applied by the police]. Kyiv [in Ukr.].
12. Shemshuchenko, Yu. S. (2005). Ekolohichne pravo [Economic law]. Kyiv: Yurydychna dumka [in Ukr.].
13. Franchuk, V. I. (2019). Ekonomichna bezpeka: istorychni aspekty ta kharakterystyka sutnosti [Economic security: historical aspects and characteristics of the essence]. *Efektivna ekonomika (Efficient Economy)*, 8. Retrieved from http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/8_2019/9.pdf [in Ukr.].
14. Pitsur, Ya. S., & Hobela, V. V. (2018). Teoretyko-metodolohichni analiz protsesu formuvannia optymalnoi systemy upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu subiektiv hospodariuvannia [Theoretical and methodological analysis of the process of forming the optimal management system of economic security of economic entities.]. *Naukovyi visnyk LvDUVS (Scientific Bulletin of Lviv State Department of Internal Affairs)*, 1, 227–235 [in Ukr.].
15. Hobela, V. V. (2019). Teoretychnyi analiz ekolohizatsii yak suspilno-ekonomichnoho fenomenu [Theoretical analysis of greening as a socio-economic phenomenon]. *Efektivna ekonomika (Efficient Economy)*, 6. Retrieved from http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2019/44.pdf [in Ukr.].
16. Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy [Constitution of Ukraine: the law of Ukraine] vid 01.01.2020 r. № 254k/96-VR. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254#Text> [in Ukr.].
17. On environmental protection: Law of Ukraine [The environmental protection: Law of Ukraine] vid 26.06.1991 № 1264 KhII. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> [in Ukr.].
18. Kryminalnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy [Criminal codex of Ukraine] vid 16.01.2020 r. № 2341-III. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> [in Ukr.].

Стаття: надійшла до редакції 12.01.2021
прийнята до друку 14.03.2021
The article: is received 12.01.2021
is accepted 14.03.2021